

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Vázsonyi Vilmos a Városházán*

Forrás:

Magyar Hírlap

Bp

(Hely)

1928. 10. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Vázsonyi Vilmos

Idő

1928

Személy

Vázsonyi Vilmos a Városházán

A múltkor, szerdán délután Vázsonyi Vilmos váratlanul megjelent a városházán. Benti a közgyűlési teremben épp a numerus-clausus vitájára készültek. A városatyák csoportokba verődve, szivarszó mellett tereferáltak a pipázóban, mikor valaki észre vette, hogy a falról az egyik kép figyeli a vitatkozókat. Vázsonyi Vilmos sápadt, fáradt arca mosolygott a városatyákra a képkeretből és szemelláthatólag élvezettel szemlélte a hatást, amit váratlan megjelenése kelteit. Balkeze két ujja között az elmaradhatatlan szivar füstölgött; jobbkeze a párnás szék könyöklőjén pihent. Az ember szinte várja, hogy mikor emeli fel a karját, hogy mutatójával megfenyegesse valamelyik régi hívét és írásfali malíciával rászóljon, hogy: — Nono!

De nem szólal meg, csak nézi, nézi a vitatkozó városatyákat, amint a pipázó füsttengerében várospolitikát csinálnak és keserűsére válik a mosolygása. Valamikor nem is olyan nagyon régen ezekben a teremben Vázsonyi Vilmos volt a legnagyobb hatalom; ő csinálta a várospolitikát; nála nélkül nem történhetett semmi a városházán; lesték minden gondolatát és ha megszólalt a közgyűlés termében, vagy a pénzügyi bizottság ülésén, mindig „telt ház” előtt beszélt és mindig nagy sikere volt. Pedig a városatyák régi parlamentjében olyan szónokokkal mérte össze az erejét, mint Hock János, vagy Eölvös Károly és olyan várospolitikussal vitázott, mint Polónyi Géza, Heltai Ferenc, vagy Glücksthal Samu. Logikus és színes volt minden beszéde; telistele hintve az ötletek gyémántporával. Tele volt humorral, mikor beszélt, de tudott maliciózus is

lenni és gyakran volt maliciózus ott, ahol az érvek logikája nem kecsegtetett sikerrel. Mikor ezelőtt harminc esztendővel bekerült a városatyák parlamentjébe, egyedül jött, nem volt mögötte senki és a négyszázfejtű közgyűlésben ő az egyetlen demokrata. Nincs híve, nincs barátja, nincs pártja. Ő maga a párt. És így, szőlóban veszi fel a harcot a törzsfőnökök uralma ellen. Kezdetben úgy fest ez a háború, mint Dávid vetélkedése Góliáttal. És ebben a harcban is Dá-

vid győz. Tudásának, tehetségének, szónoki erejének nem tudott ellentállni senki. Puritán egyénisége előtt mindenki kalapot emelt. Harminc esztendeje, hogy bekerült a városatyák parlamentjébe és három évtized alatt tökéletesen felforgatta a régi idők rendjét. Átalakította a várost és Budapest fejlődésének új irányt szabott. Hogy csinálta, mint csinálta ezt a nagy átalakulást: sok lenne elmondani. Annyi azonban bizonyos, hogy a modern Budapest története tulajdonképpen Vázsonyi Vilmos pályafutásának a története. Kevés barátja volt, mert nem volt barátokozó természet. Ellenben a híveinek a száma légió, akik tűzbe mentek volna érte és temérdek volt a haragosa, mert sosem számolt az emberek érzékenységével. Sok volt az ellensége is, mert sok érdekre taposott rá. A híveivel és a haragosaival csinált Vázsonyi várospolitikát közel harminc esztendőn keresztül és a gázgyár megváltása után büszkén mondhatta el, hogy a közgyűlés kapitalista voksaival kommunizálja a városi közüzemeket.

Az új idők legérdekesebb karrierje Vázsonyi Vilmos karrierje. Szegény zsidó tanító fiának születik és mint Magyarország királyának titkos tanácsosa hai meg. Felekeztének súlyos handicapjával indul neki az életnek és eljut a bársonyszékig, Magyarország pecsétőre, őfelsége igazságügyminisztere lesz belőle, Budapest pedig megválasztja

diszpolgárának.

A budapesti diszpolgárság valamikor politikai ajándék volt, amelyet nehéz parlamenti harcok után miniszterelnököknek és minisztereknek szállított a fővárosi közgyűlés kormánypárti tábora. Vázsonyi Vilmos évekig gúnyolta a diplomaszállítókat és „gálabürgerek”-nek csúfolta azokat, akiknek ezeket a diszpolgári okleveleket felajánlották. Végül is az élet és tisztelőinek nagy serege megselekedte vele is azt a maliciát, hogy megválasztotta őt is diszpolgárnak. Még csak nem is tiltakozhatott a „gálabürger”-ség ellen, mert ő aztán igazán rászolgált erre a kitüntetésre.

Huszonegy esztendő volt, mikor kilépett az ismeretlenség homályából és nevé szárnnyára vette a hír. Egyetemi hallgató volt akkor. A híres véderő-viták zajától volt hangos és puszkaporos a levegő és ezekben a harcokban Vázsonyi Vilmos volt az egyetemi ifjuság szónoka. Huszonhat éves korában megalapítja a demokrata pártot és akkortájtban jelennek meg első vezércikkei. Akkor derül ki, hogy publicistának épp olyan elsőrangú, mint szónoknak. Okosak, ötletesek és gyűjtők voltak ezek a cikkek. A hang, amelyet megütött, eladdig ismeretlen volt a magyar publicisztikában. Nagyszerűen tudott a tömeg nyelvén és érthető volt, hogy mikor a választójog kiterjesztését követelte, az akkori főkapitány nem engedte meg a választójogi népgyűlés megtartását, mert a főkapitány szerint ebből forradalom lesz. Akkor írta az egyik cikkében:

— Holnapután kitor a forradalom Budapestén. A főváros tanácsa már kiírta a pályázatot a barikádok szállítására...

Később, amint múltak az idők, idomultak és alakultak a viszonyok, a választójog kérdésében szembekerült a fiatal radikálispárttal, amelynek Jászi Oszkár volt a vezére. Nem szerette a radikálisokat és különösen

nem szerette Jászi Oszkárt, aki 1910-ben március 15-én a szocialistákkal együtt közgyűlést tartott a választójog kérdésében. A népgyűlésre való készülődés nagyon harcias jellegű volt, úgyhogy a rendőrfőkapitány a népgyűlés ideje alatt hat rendőrré őriztette Vázsonyi lakását. Ezen a népgyűlésen mondta Jászi Oszkár:

— Március 15-ike van ma, a nyakkendőtenek napja és a demokraták rendőri felügyelet alatt álló vezére ma még nyakkendőt kaphat...

Vázsonyi másnap a hétfői lapokból hitetlen felháborodással olvasta Jászi beszédét és első haragjában nyilatkozott is az egyik lapban, többi közt ezeket írta:

— A népgyűlés egyik örökzöld szónoka azt mondta, hogy én még nyakkendőt kaphatok. A szónoklat hatása alatt a hallgatóság egy része a népgyűlés után megröghanta a szomszédságomban levő Schwarzenberg-féle férdfidivat üzletet; a kirakatot betörte és elvitte az összes nyakkendőket, le nekem nem hozott fel egyet sem!...

Mondják, hogy hiú volt. Tényleg hiú volt. Nagyra taksálta magát. Dehát annyival többet ért a többinél. Mondják, hogy gögös volt és csakugyan gögös volt. Meg volt benne a szellemi arisztokraták gögje. Egy barátja, akire hallgatott, egyszer szemrehányást tett neki, hogy túlságosan lebecsüli az ellenfeleit.

— Az ellenséget meg kell becsülni, az